

UDI-ler emeli aňyň buýrugy bilen operatorlaryny öldürip bilýär

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Sözler, Ylym we tehnologiýa
написано kitapcy | 26 января, 2025

UDI-ler emeli aňyň buýrugy bilen operatorlaryny öldürip bilýär
UÇARMANSYZ DOLANDYRYLÝAN ISTREBITELLER EMELI AŇYŇ BUÝRUGY
BILEN GARŞYŇA GIDIP, OPERATORLARYNY ÖLDÜRIP BILÝÄR

Şeýle waka ABŞ-nyň Howa Güýçleriniň ýokary düzümlü ofiseri polkownik Taker Gamiltonyň birnäçe gün öň Londonda geçirilen konferensiýada istrebitele täze görkezme berjek bolan pursatynda bolup geçdi.

Emeli aňyň harby ugurda ulanylmagy ahlak we gymmatlyklar çarçuwasynyň haýdan-haý jedelleşilmegine duýulýan zerurlygy barha artdyrýar. / Fotosurat: AFP

Ylmy-fantastiki kyssanyň bir bölegi ýa-da «Terminator» kinofilmler tapgyryndan bir epizod ýaly bolup görünen hadysada uçarmansyz dolandyrylýan istrebitel (UDI) emeli aň ulanýan programmasyny duşman obýektleri ýok etmegiň öňüni almak üçin işleýän operatorlaryny ýok etdi.

UDI-niň öz operatorlaryny öldürme hadysasy birnäçe gün Londonda geçirilen we Günbatar ýurtlarynyň Howa Güýçleri boýunça ýokary düzümlü ygtyýarlylary bilen ösen harby howa senagaty kompaniýalarynyň wekilleriniň gatnaşan konferensiýasynda ABŞ-nyň Howa Güýçleriniň ýokary düzümlü

ofiseri polkownik Taker Gamiltonyň UDI-ne täze görkezme berjek bolan pursatynda bolup geçdi.

Hadysa Londonda geçirilen Korollygyň Harby uçarmanlar jemgyýeti (Royal Aeronautical Society) konferensiýasyna gatnaşanlary metbugat beýanatyny bermäge mejbur etdi. Beýanatda emeli aňy kämilleşdirmek boýunça işleýän 350-den gowrak adam bu mesele babatda öňünden duýdurdy. «Times» gazetiniň anna günündäki sanynda beren habarynda aýdylyşyna görä berlen beýanatda şeýle sözler bar:

Emeli aň ulanylýandygyndan gelip çykýan ýok etme howplaryny azaltmak, köpçülikleýin ýokanç keseller ýa-da ýadro ýaragy ýaly bir bitewilikde adamzada howp abandyrýan problemalarda bolşy ýaly global derwaýyslyk bolmalydyr.

Стиль: ru

- **Amerikan synagy**

Konferensiýada çykyş eden polkownik Taker Gamilton UDI-niň öz operatorlaryny öldürmezlik üçin programmirlenenden soňam özüne berlen tabşyrygy üýtgetmäge synanyşan pursatynda ýaragyny

elektronik buýruk berýän gözegçilik nokadyna gönükdirip, oturanlary ýok edendigini aýtdy.

Elbetde bu, ABŞ-nyň Harby Howa Güýçleriniň tälim beriş synagy hökmünde dolandyryňan simulýasion synagynda bolup geçdi, emma hakyky durmuşda-da bolup geçmegi ahmal.

Gamiltonyň pikirine bu ýagdaý emeli aňyň «maksadyna ýetmek üçin hiç hili garaşylmaýan strategiýalary» işläp düzme ukybyna eýedigini, aýratynam oňa bil baglap-ynanyp bolmajakdygyny görkezýär. ABŞ-ly ofiser emeli aňyň harby ugurda ulanylmagy üçin ahlak we gymmatlyklar çarçuwasynyň wagty ýitirmezden ara alnyp maslahatlaşylmagyny talap edýär.

Gamilton şu hepde «Uçarmanlyk we kosmos industriýalarynyň ertirki ukyplary» atly konferensiýada çykyş etdi.

ABŞ-nyň Harby Howa Güýçleriniň synag we okuw-türgenleşik işleri boýunça söweşjeň piloty Gamilton «F-16 Robot uçary» programmasy ýaly awtomatiki uçuş ulgamlarynyň üstünde işleýär. Ol çykyşynda UDI-niň duşmanyň zenit-dolandyryş raketalaryny ýok etmek üçin uçurylan simulýasiýa synagy wagtynda «günäkär» ýagdaýda hereket edendigini aýtdy.

- **Simulýasiýa**

Gamilton sözlerini şeýle dowam etdirdi:

Synagy UDI-niň raketa howpuny anyklap, nyşana urmagy üçin simulýasiýa sistemasynda alyp barýardy. UDI-niň operatory howpy ýok etmek üçin buýruk berýär. UDI obýekti duşman howp hökmünde anyklap, sistemanyň programmasyndaky kesgitlemäni oňlandan soň UDI-niň operatory howpy ýok etmekden saklanmak üçin görkezme beräýende-de, howpy ýok etmelidigine ymykly ynanan UDI-niň programmasy yzyna dolanyp gelip, öz operatoryny öldürip biler.

Korollygyň Harby uçarmanlar jemgyýetiniň internet saýtynda polkownik Taker Gamiltonyň Londonda emeli aňy kämilleşdirmek boýunça hünärmenleriň, Günbatar ýurtlarynyň ýokary düzümlü harby-howa güýçleriniň ofiserleriniň we harby-howa senagaty kompaniýalaryň wekilleriniň gatnaşmagynda geçirilen

konferensiýada eden çykyşyny sözme-söz köpçülige ýetirdi. Onda Gamiltonyň aýdan şeýle sözleri bar:

UDI okuw-türgenleşik wagtynda operatorlaryny öldürmezligi munuň bir ýalňyşlykdygy we operatorlaryny öldüren ýagdaýynda pes utuk aljakdygy boýunça kodlanypdy. Emma UDI operatorynyň özi bilen aragatnaşygy ýola goýmak we duşman obýekti ýok egmeginiň öňüni almak üçin ulanylýan aragatnaşyk nokadyny ýok etmäge başlady. Gulagymyza ylmy-fantastiki hekaýa ýaly bolup eşidilýän bu fakt emeli aň ulanylyşynyň ahlak taraplaryny ara alyp maslahatlaşmazdan emeli aň, akyllý enjamlar ýa-da informasiýa prosesi we aň hakynda haýsydyr bir jedeliň bolmajakdygyny aňladýar.

Bu ýerde ylmy oýlap tapyşlaryň birnäçesiniň käbiri meşhur kinofilmlerde suratlandyrylan ylmy-fantastiki hekaýalarynda ýazyjylaryň çeper fantaziýasy hökmünde başlandygyny ýada salalyň.

Kino industriýasy soňky ýyllarda robotlaryň ýa-da awtomatiki «adamyň» adamzady özüne boýun egdirmegi ýaly çeper temalara esaslanýan köp sanly kinofilmleri surata düşürdi.

Ahmet MUSTAFA,
žurnalist.

Ýekşenbe, 04.06.2023 ý.

Independent Arabia. Ylym we tehnologiýa